

Aan: Gemeente Heemstede
T.a.v.: [REDACTED]
Van: [REDACTED]
Tel: [REDACTED]
Kenmerk: NMF-2021-421-SH
Datum: 8 december 2021 (herzien 15-12-2021)
Onderwerp: Toets Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, Glipperweg, Heemstede (gem. Heemstede) (Incl. bestemmingsplantekst)

Beoordeling en advies archeologische onderzoeksrapport

Contactgegevens	
Contactpersoon NMF Erfgoedadvies	[REDACTED]
Beoordeeld door	[REDACTED]
Datum beoordeling	8 december 2021

Administratieve gegevens	
Gegevens rapport	Heemstede, Glipperweg. Gemeente Heemstede (NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 3261
Soort onderzoek	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek
Onderzoeksmeldingnummer	4957155100
Onderzoeksbureau	Transect b.v.
Auteur(s)	T. Bakker
Opdrachtgever	BK Bouw- & Milieuadvies
Bevoegde overheid	Gemeente Heemstede

Beoordeling
Conformiteit met Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie versie 4.1
Geen opmerkingen.
Inhoudelijke opmerkingen
Het rapport is helder opgebouwd en goed geschreven. Er is slechts 1 opmerking: - Bijlage 7 doet vermoeden dat een deel van het plangebied volledig verstoord is, terwijl uit de tekst op te maken valt dat wel degelijk een (deels) intact bodemprofiel aanwezig is. Graag verduidelijken. - Hoofdstuk 12: In de conclusie (die ook terug te lezen is in de samenvatting) wordt gesteld dat het plangebied zich bevindt op de rand van een strandwal, die bewoond kan zijn geweest vanaf het Laat-Neolithicum. Bij het booronderzoek is waargenomen dat de top van het strandzand humeus is en dit een archeologisch relevant niveau kan zijn. Ook de top van het veen is veraard, en kan dus eveneens een archeologisch relevant niveau zijn. Vervolgens wordt gesteld dat de archeologische verwachting voor deze niveaus 'laag' is, o.a. omdat er weinig vindplaatsen uit de directe omgeving bekend zijn die zich op veen bevinden. Deze redenering kunnen we niet helemaal volgen. Juist in de prehistorische perioden is bewoning zeer plaatsgebonden, en dient de aan- of afwezigheid getoetst te worden door middel van een karterend en waarderend archeologisch onderzoek.
Overige opmerkingen
In het onderzoeksrapport wordt het volgende geconcludeerd: <i>" Uit het bureauonderzoek blijkt dat er sprake is van een hoge verwachting is op archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Dit is op basis van de locatie van het plangebied in de historische kern de Glip, de aanwezigheid van bebouwing in het plangebied op historische kaarten en op de aanwezigheid van de monumenten die in het plangebied aanwezig waren. Het plangebied bevindt zich op de rand van een strandwal die bewoond kan zijn geweest vanaf het Laat-Neolithicum. Door het beperkte aantal archeologische resten uit deze periode dat is aangetroffen in de omgeving, is de verwachting laag op sporen uit het Laat-Neolithicum – Romeinse tijd."</i> <i>"Uit het booronderzoek blijkt dat er in het noordelijke deel van het plangebied een cultuurlaag aanwezig is. Ook zijn er op het oppervlakte IJsselsteen bakstenen aangetroffen. Dit bevestigt de hoge verwachting op archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. De verwachting op deze sporen is in het noordelijke deel van het plangebied richting de Glipperweg. De top van het strandzand is humeus, waardoor dit een archeologisch relevant niveau kan zijn. Hierdoor blijft de lage verwachting op archeologische waarden uit het Laat-Neolithicum – Romeinse tijd staan. De top van het veen is veraard, dit laat zien dat het een mogelijk archeologisch niveau is. Echter, gezien het lage aantal vindplaatsen uit de omgeving die zich op veen bevinden, is de verwachting voor de resten op het veen uit de IJzertijd – Romeinse tijd laag."</i>

Bovenstaande kunnen we op enkele punten niet volgen. Ons inziens is er op basis van het voorkomen van een humeus niveau aan de top van het strandzand (met in enkele gevallen veraard veen) sprake van een potentieel archeologisch niveau met een archeologische verwachting. Dit dient getoetst te worden.

Op basis van het bovenstaande wordt in het onderzoeksrapport de volgende aanbeveling gedaan:

" In het plangebied bestaat het voornemen om woningen te realiseren. Tevens zullen er parkeerplaatsen en een straat aangelegd worden. De woningen zullen op paalfunderingen geplaatst worden tot 7 meter diepte. De paalfunderingen zullen de archeologische lagen verstoren. Wanneer de ruimte tussen de palen kleiner is dan 4 meter, wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek, karterende fase, uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Deze woningen zullen gebouwd worden ter hoogte van de cultuurlaag aan de Glipperweg en ter hoogte van het veen in boring 3 en 4. De cultuurlaag in boring 1 bevindt zich op 55 cm -Mv (0,25 m +NAP). De top van de veenlaag bevindt zich op 120 cm -Mv (1,10 m - NAP). Wanneer de graafwerkzaamheden in het noordelijke deel van het plangebied dieper gaan dan 55 cm -Mv en in het zuidelijke deel dieper gaan dan 120 cm-Mv, wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek, karterende fase, uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, waarna het dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Heemstede. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Heemstede, om op basis van de resultaten van dit rapport een selectiebesluit te nemen."

Advies

Op basis van bovenstaande is er een archeologische verwachting binnen het plangebied voor:

- Een mogelijk archeologisch niveau in de top van het (dieper gelegen) strandzand, met bijbehorende archeologische verwachting van Laat-Neolithicum tot de Romeinse tijd. Transect geeft aan dit niveau een lage archeologische verwachting. Dit dient echter getoetst te worden.
- Een cultuurlaag in het noorden van het plangebied vanaf 55 cm –Mv en IJsselsteen baksteenfragmenten vanaf maaiveld. Hiermee bestaat een hoge verwachting op archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

Het archeologisch advies in het onderzoeksrapport is tweeledig. Ten eerste wordt gesteld dat indien de heipalen een onderlinge afstand van meer dan 4 meter hebben, er geen aanvullend archeologisch onderzoek vereist is. Echter, deze afstand wordt gehanteerd om behoud *in-situ* van archeologische waarden mogelijk te maken. In het geval van huidig plangebied heeft nog geen waardestellend onderzoek plaatsgevonden en is nog

onduidelijk of er zich inderdaad archeologische waarden in de ondergrond bevinden. Van behoud *in-situ* is dan ook nog geen sprake. Een vervolgonderzoek, karterende en waarderende fase, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek is hier gewenst, om eventuele archeologische waarden aan te tonen. Dan kan vervolgens de afweging gemaakt worden of en hoe deze waarden in situ behouden dienen te blijven.

Voor het noordelijk deel van het plangebied wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek, karterende fase, uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek indien graafwerkzaamheden dieper gaan dan 55 cm –Mv, e.e.a. gebaseerd op het voorkomen van een cultuurlaag op die diepte. Echter, gezien de fragmenten IJsselsteen baksteen aan maaiveld wordt geadviseerd voor het noordelijk deel van het plangebied in elk geval een vervolgonderzoek, karterende en waarderende fase, uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, ongeacht de diepte van de graafwerkzaamheden. De geplande paalfunderingen vormen in dezen ook al een potentiële aantasting van eventueel aanwezige archeologische waarden.

Samengevat wordt geadviseerd om voor het gehele plangebied **een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven** te laten uitvoeren, waarbij twee niveaus aandacht verdienen: Het laatmiddeleeuws bewoningsniveau direct onder de bouwvoor én de humeuze top van het strandzand. Hiervoor dient ten minste 7 % van het oppervlak van het plangebied door proefsleuven gedekt te worden. Voor een dergelijk onderzoek dient een programma van Eisen te worden opgesteld, goed te keuren door bevoegd gezag (gemeente Heemstede).

Advies mbt Bestemmingsplan

4.1.2 graag ook verwijzen naar de Erfgoedwet, die vanaf 2016 van kracht is.

p.22, Er staat:

Aangezien de locatie archeologische waarden heeft, is een nader onderzoek uitgevoerd. Uit de resultaten blijkt dat de waarde verstoord worden als paalfunderingen op een h.o.h. afstand minder dan vier meter worden geplaatst. Naar verwachting is dit niet het geval en is aanvullend onderzoek niet noodzakelijk. Deze zaken zijn vastgelegd in een bepaling in de regels van het bestemmingsplan. Bij een aanvraag voor een Omgevingsvergunning Bouwen zal getoetst worden of voldaan wordt aan deze voorwaarden.

Dit is niet juist, er zijn nog geen 'archeologische waarden' vastgesteld, want er heeft nog geen waarderend onderzoek plaatsgevonden.

Voor het huidige plangebied was conform het oude bestemmingsplan sprake van een archeologische verwachting. In het bestemmingsplan waren de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 en 5 van toepassing.

Het nu uitgevoerde archeologische onderzoek heeft deze archeologische verwachting bevestigd, er is sprake van een archeologische verwachting op resten uit het Laat-Neolithicum t/m Romeinse tijd en van een hoge archeologische verwachting op resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Op basis van deze verwachting dient in het nieuwe bestemmingsplan een Archeologie Waarde 1 te worden opgenomen, ter bescherming van deze potentiële archeologische waarden.

Wij adviseren echter om vóór vaststelling bestemmingsplan deze archeologische verwachting te toetsen: is er daadwerkelijk sprake van een behoudenswaardige archeologische vindplaats die in situ behouden moet blijven of niet. Dan kan een beter afgewogen beslissing worden genomen over de Waarde Archeologie in het nieuwe bestemmingsplan.

Bovenstaand moment, voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan heeft de sterke voorkeur. Wanneer het niet meer mogelijk, of onwenselijk is om het waarderend archeologisch onderzoek voor vaststelling bestemmingsplan uit te voeren, dan dient in het concept bestemmingsplan scherpe voorwaarden te worden opgenomen ten aanzien van de archeologische verwachting, en hoe deze getoetst dient te worden. Het waarderend archeologisch onderzoek dient dan als (een van de) voorwaarden te worden opgenomen bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning activiteit bouwen of bouwrijp maken. Let wel! Ook alle overige grondroerende activiteiten, niet zijnde bouwen, binnen het gehele plangebied dienen in deze voorwaarde te worden meegenomen.